

APSTIPRINĀTS
Komisijas 16.01.2013.
padomes sēdē
(prot. Nr. 2, 7.p)

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU **REGULĒŠANAS** KOMISIJA

Pārskats
par nepareizas numerācijas izmantošanu un krāpniecību,
izmantojot numerāciju, elektronisko sakaru nozarē
2012.gadā

2013
Rīgā

Ievads

Elektronisko sakaru likuma 9.panta pirmās daļas 13.punkts nosaka, ka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk - Komisija) ir tiesības izvērtēt krāpniecību, kas veikta, izmantojot numerāciju, un nepareizu numerācijas izmantošanu. Savukārt Elektronisko sakaru likuma 9.panta pirmās daļas 14.punkts nosaka, ka Komisijai ir tiesības noteikt, ka krāpniecības, kas veikta, izmantojot numerāciju, vai nepareizas numerācijas izmantošanas gadījumā elektronisko sakaru komersantam (turpmāk – komersants), kuram piešķirtas vai tālāk nodotas attiecīgās numerācijas lietošanas tiesības, ir pienākums nekavējoties pārtraukt izsaukumu maršrutēšanu un piekļuvi attiecīgajam numuram.

Elektronisko sakaru likuma 19.panta pirmās daļas 13.punkts nosaka, ka komersantam ir pienākums ievērot un izpildīt ierobežoto resursu lietošanas nosacījumus.

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 1.panta 21¹. un 24¹.punktā noteikto: **krāpniecība, izmantojot numerāciju** - izsaukumu veikšana, maršrutēšana vai saņemšana, izmantojot galalietotājiem paredzētus pakalpojumus vai numerāciju, kā rezultātā rodas nelietderīga vai mākslīga noslodze, kas var izpausties kā vienveidīgi izsaukumi lietotājam neraksturīgā apjomā vai savienojuma ilgumā vai izsaukumi, kurus rada Latvijā vai ārvalstīs esošs galalietotājs vai pieslēguma punktam pievienota iekārta, savukārt, **nepareiza numerācijas izmantošanu** - galalietotājam paredzētās numerācijas izmantošana nacionālajā numerācijas plānā neietvertu pakalpojumu sniegšanai.

Elektronisko sakaru likuma 19.panta pirmās daļas 1.punkts nosaka, ka komersantam ir pienākums ievērot un izpildīt vispārējās atļaujas nosacījumus.

Saskaņā ar Komisijas 2011.gada 17.augusta lēmuma Nr.1/19 „Vispārējās atļaujas noteikumi” 43.punktu komersants aizliegts veikt un veicināt krāpniecību, izmantojot numerāciju, un nepareizu numerācijas izmantošanu.

Situācija 2012.gadā

Komisija 2012.gadā ir saņēmusi 19 iesniegumus no dažādiem ārvalstu operatoriem un organizācijām, kuras norādīja, ka Latvijas Republikas numerācija ir izmantota krāpniecībā - kopumā 500 dažādi numuri, no kuriem 12 gadījumos Komisija konstatēja krāpniecību, izmantojot numerāciju, un pieņēma saistošus lēmumus diviem elektronisko sakaru komersantiem.

Komisija, pamatojoties uz Elektronisko sakaru likumā noteiktajām tiesībām ir veikusi visu sūdzību detalizētu izvērtēšanu (skatīt 1.tabulu). Jāatzīmē, ka apkopojums satur informāciju tikai par tiem gadījumiem, kurus ir vērtējusi Komisija, taču praksē krāpniecības, izmantojot numerāciju, gadījumu ir daudz vairāk.

1.tabula

**Elektronisko sakaru komersantu saraksts, kurus Komisija ir vērtējusi
saistībā ar krāpniecību, izmantojot numerāciju**

Nr. p.k.	Komersants	Konstatēta krāpniecība	Iemesls
1.	PREMIUM NET INTERNATIONAL S.R.L. Latvija – filiāle	Nē	Izsaukumi nav saņemti
2.	SIA „Amber Telecom”	Nē	Izsaukumi nav saņemti
3.	SIA „CSC TELECOM”	Nē	Izsaukumi nav saņemti
4.	SIA „ECO Networks”	Nē	Izsaukumi nav saņemti
5.	SIA „Lattelecom”	Nē	Izsaukumi ir saņemti
6.	SIA „Radio Telecommunication Network”	Nē	Izsaukumi nav saņemti
7.	SIA „Simfree”	Nē	Izsaukumi nav saņemti
8.	SIA „Sky Communications”	Jā	Izsaukumi ir saņemti, Komisija 2012.gada 3.oktobrī pieņēma lēmumu Nr.233 „Par pienākumu SIA Sky Communications” nekavējoties pārtraukt izsaukumu maršrutēšanu un piekļuvi cita veida neģeogrāfiskam numuram „+37178810086”.
9.	SIA „SOTUS”	Nē	Izsaukumi nav saņemti
10.	SIA „TELEFANT”	Jā	Izsaukumi ir saņemti, Komisija 2012.gada 16.maijā pieņēma lēmumu Nr.128 „Par pienākumu noteikšanu pārtraukt izsaukumu maršrutēšanu un piekļuvi sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „TELEFANT” nekavējoties pārtraukt izsaukumu maršrutēšanu un piekļuvi publiskā mobilā telefona tīkla numuriem: „29000240”, „29000241”, „29000243”, „29000244”, „29000222”, „29000246”, „29000247”, „29000248”, „29000249”, „29000251” un „29000252”.
		Nē	Pārējos gadījumos - izsaukumi nav saņemti
11.	SIA „Telia Latvija”	Nē	Izsaukumi nav saņemti
12.	SIA „Wireless Communications”	Nē	Izsaukumi nav saņemti
13.	SIA „WU-Solutions”	Nē	Izsaukumi nav saņemti

1.tabulā norādītajos gadījumos, 99% numuri tiek izmantoti ārpus Latvijas Republikas bez komersanta, kuram piešķirtas konkrētās numerācijas lietošanas tiesības, ziņas. Lai nodrošinātu ātrāku informācijas apriti, izvērtējot krāpniecību, izmantojot numerāciju, aktuāls ir jautājums par krāpniecībā iesaistīto numuru publiskošanu, lai aizsargātu gan galalietotājus, gan komersantus.

Tabulās Nr.2 - Nr.9. dažādos šķērsgriezumos ir apkopota informācija par numuriem, kas iesaistīti krāpniecībā, izmantojot numerāciju.

Svarīgi atzīmēt, ka Komisijas rīcībā nav pierādījumu par šo numuru izmantošanu krāpniecībā, līdz ar to zemāk minētā statistika attiecas tikai uz tādiem numuriem, kurus Komisija ir vērtējusi saistībā ar krāpniecību, izmantojot numerāciju.

2.tabula

Vispārīga analīze par numuru skaitu, kas iesaistīti krāpniecībā, izmantojot numerāciju

Numerācijas veids	Numerācijas lietošanas mērķis	Numuru skaits	Komersantu skaits
Ģeogrāfiskā numerācija	Publiskā fiksētā telefona tīkla numuri Ludzas numerācijas zona (657XXXXX)	2	2
Neģeogrāfiskā numerācija	Publiskā mobilo telefonu tīkla numuri (2XXXXXXX)	224	9
Neģeogrāfiskā numerācija	Bezmaksas pakalpojumu numuri (80XXXXXX)	113	2
Neģeogrāfiskā numerācija	Dalītās samaksas pakalpojuma numuri (81XXXXXX)	50	6
Neģeogrāfiskā numerācija	Papildu samaksas pakalpojuma numuri (90XXXXXX)	31	5
Neģeogrāfiskā numerācija	Pakalpojuma "Virtuālais privātais tīkls" sniegšanai, galiekārtas pieslēgumam publiskajā radiokomunikāciju tīklā (785XXXXX)	51	4
Neģeogrāfiskā numerācija	Elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai (787XXXXX)	1	1
Neģeogrāfiskā numerācija	Taksofonu līnijas ierīkošanai publiskajā fiksēto telefonu tīklā, pakalpojuma "Virtuālais pasts" sniegšanai (789XXXXX)	16	2

Kopā: 488

2.tabulā norādīts, ka visbiežāk krāpniecībā iesaistītie numuri ir publisko mobilo telefonu tīklu numuri, kas paredzēti galalietotāju identifikācijai publisko mobilo telefonu tīklos. Komisijas ieskatā iepriekš minētā numerācija ir īpaši „jūtīga”, jo veicot krāpniecību, izmantojot numerāciju, un nepareizu numerācijas izmantošanu tiek aizskartas galalietotāja tiesības un sabiedrības intereses. Galalietotājiem, kuri veic izsaukumu uz publisko mobilo telefonu tīklu numuriem, ir pašāvēība, ka par izsaukumiem tiks piemērots tarifs, kādu tradicionāli piemēro par izsaukumiem uz publisko mobilo telefonu tīklu numuriem. Galalietotājs, ņemot vērā Ministru kabineta 2008.gada 25.augusta noteikumos Nr.684 „Noteikumi par nacionālo numerācijas plānu” (turpmāk – Numerācijas plāns) noteikto, palaujas, ka komersants, kas sniedz elektronisko sakaru pakalpojumu, ievēro normatīvajos aktos noteikto un sniedz numuram atbilstošu pakalpojumu, kāds ir noteikts Numerācijas plānā. Tādejādi galalietotājs nevar plānot savas izmaksas un rēķina apmēru par sniegtajiem elektronisko sakaru pakalpojumiem.

Negodprātīgo komersantu veiktās darbības var novest pie šādām sekām: gan operatori, gan ārvalstu operatori var liegt piekļuvi savā publisko mobilo telefonu tīklā

veikt izsaukumus uz numuriem, par kuriem pagātnē ir pieprasīta augstāka maksa nekā parasti par izsaukumu uz publisko mobilo telefonu tīkla numuru. Tādā veidā netiek nodrošināta tarifu caurskatāmība. Līdz ar to var rasties situācija, ka galalietotājs atrodies ārvalstīs nevarēs veikt izsaukumus, jo vēsturiski prakses rezultātā attiecīgās valsts operators ir liedzis iespēju veikt izsaukumus tā publisko mobilo telefonu tīklā. Līdz ar to tiks pārkāptas sabiedrības intereses, t.i., veikt izsaukumus.

Detalizētāka informācija par publiskā mobilo telefonu tīkla numuru (2XXXXXXX) iesaisti krāpniecībā, izmantojot numerāciju, un komersantiem, kuriem piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības, ir norādīta 3.tabulā.

3.tabula

**Publiskā mobilo telefonu tīkla numuru (2XXXXXXX) iesaiste krāpniecībā,
izmantojot numerāciju**

Nr. p.k.	Komersants, kam piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības	Numuru skaits
1.	SIA „Sky Communications”	101
2.	SIA „SOTUS”	51
3.	SIA „ECO Networks”	49
4.	SIA „Simfree”	7
5.	SIA „CSC TELECOM”	2
6.	SIA „Amber Telecom”	1
7.	PREMIUM NET INTERNATIONAL S.R.L Latvija - filiāle	1
8.	SIA „Radio Telecommunication Network”	1
	kopā:	213

4.tabulā ir norādīta informācija par bezmaksas pakalpojumu numuru (80XXXXXX) iesaisti krāpniecībā, izmantojot numerāciju.

4.tabula

**Bezmaksas pakalpojumu numuru (80XXXXXX) iesaiste krāpniecībā,
izmantojot numerāciju**

Nr. p.k.	Komersants, kam piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības	Numuru skaits
1.	SIA “Sky Communications”	101
2.	SIA “ECO Networks”	12
	kopā:	113

5.tabula raksturo dalītās samaksas pakalpojuma numuru (81XXXXXX) iesaisti krāpniecībā, izmantojot numerāciju. 2012.gadā šis numerācijas veids bija otrs biežākais no visiem neģeogrāfiskās numerācijas numuriem, kas iesaistīti krāpniecībā, izmantojot numerāciju.

5.tabula

**Dalītās samaksas pakalpojuma numuru (81XXXXXX) iesaiste krāpniecībā,
izmantojot numerāciju**

Nr. p.k.	Komersants, kam piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības	Numuru skaits
1.	SIA "ECO Networks"	23
2.	PREMIUM NET INTERNATIONAL S.R.L Latvija - filiāle	13
3.	SIA "TELEFANT"	6
4.	SIA "Simfree"	4
5.	SIA "WU-Solutions"	3
6.	SIA "Lattelecom"	1
	kopā:	50

6.tabula raksturo papildu samaksas pakalpojuma numuru (90XXXXXX) iesaisti krāpniecībā, izmantojot numerāciju.

6.tabula

**Papildu samaksas pakalpojuma numuru (90XXXXXX) iesaiste krāpniecībā,
izmantojot numerāciju**

Nr. p.k.	Komersants, kam piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības	Numuru skaits
1.	SIA "ECO Networks"	13
2.	SIA "Lattelecom"	11
3.	SIA "TELEFANT"	4
4.	SIA "Wireless Communications"	2
5.	SIA "Sky Communications"	1
	kopā:	31

7.tabulā ir norādīta informācija par pakalpojuma "Virtuālais privātais tīkls" sniegšanai, galiekārtas pieslēgumam publiskajā radiokomunikāciju tīklā (785XXXXX) numuru iesaisti krāpniecībā, izmantojot numerāciju, savukārt 8.tabulā ir norādīta informācija par taksofonu līnijas ierīkošanai publiskajā fiksēto telefonu tīklā, pakalpojuma "Virtuālais pasts" sniegšanai (789XXXXX) numuru iesaisti krāpniecībā, izmantojot numerāciju.

7.tabula

**Pakalpojuma "Virtuālais privātais tīkls" sniegšanai, galiekārtas
pieslēgumam publiskajā radiokomunikāciju tīklā numuru (785XXXXX) iesaiste
krāpniecībā, izmantojot numerāciju**

Nr. p.k.	Komersants, kam piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības	Numuru skaits
1.	SIA "ECO Networks"	18
2.	SIA "TELEFANT"	17
3.	SIA "Simfree"	8
4.	SIA "Sky Communications"	8
	kopā:	51

8.tabula

**Taksofonu līnijas ierīkošanai publiskajā fiksēto telefonu tīklā, pakalpojuma
"Virtuālais pasts" sniegšanai numuru (789XXXXX) iesaiste krāpniecībā, izmantojot
numerāciju**

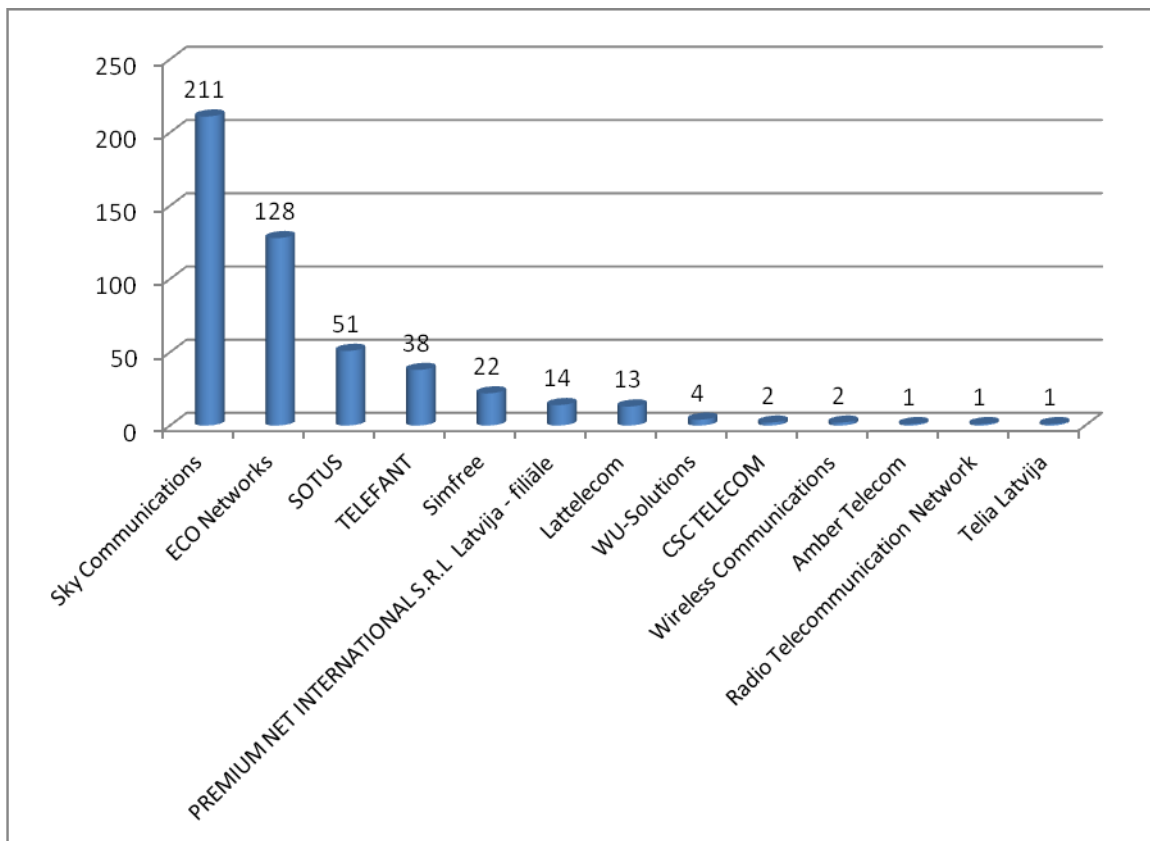
Nr. p.k.	Komersants, kam piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības	Numuru skaits
1.	SIA "ECO Networks"	13
2.	SIA "Simfree"	3
	kopā:	16

9.tabula

**Elektronisko sakaru komersantu, kuru piešķirtās numerācijas lietošanas
tiesības ir iesaistītas krāpniecībā, izmantojot numerāciju, analīze pēc numuru skaita
2012.gadā**

Nr. p.k.	Komersants, kam piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības	Numuru skaits
1.	SIA "Sky Communications"	211
2.	SIA "ECO Networks"	128
3.	SIA "SOTUS"	51
4.	SIA "TELEFANT"	38
5.	SIA "Simfree"	22
6.	PREMIUM NET INTERNATIONAL S.R.L Latvija - filiāle	14
7.	SIA "Lattelecom"	13
8.	SIA "WU-Solutions"	4
9.	SIA "CSC TELECOM"	2
10.	SIA "Wireless Communications"	2
11.	SIA "Amber Telecom"	1
12.	SIA "Radio Telecommunication Network"	1
13.	SIA "Telia Latvija"	1
	Kopā:	488

9.tabulas rezultāti grafiski ir atainoti 1.attēlā zemāk.

1.attēls. Elektronisko sakaru komercianšu, kuru piešķirtās numerācijas lietošanas tiesības ir iesaistītas krāpniecībā, izmantojot numerāciju, analīze pēc numuru skaita 2012.gadā

Secinājumi

Ņemot vērā iepriekš analizēto situāciju 2012.gadā par nepareizas numerācijas izmantošanu un krāpniecību, izmantojot numerāciju, jāsecina, ka Latvijai šobrīd šis jautājums ir ļoti aktuāls.

Komisijas ieskatā pašreizējais tiesiskais regulējums ir ļoti ērts, vienkāršs un lēts, lai jebkurš komercianta ātri tiktu reģistrēts kā elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējs un trīs nedēļu laikā saņemtu bez maksas numerācijas lietošanas tiesības. Vienlaicīgi nevienā normatīvajā aktā nav noteikts, ka Latvijas nacionālais ierobežotais resurss – numerācija, ir jāatver Latvijas publiskajā telefonu tīklā un jāizmanto, galvenokārt, Latvijas galalietotājiem. Iepriekš minētais izskaidro, kāpēc Latvijas Republika 2012.gadā pasaulē ieņēma 1.vietu Eiropā (3.vieta pasaulē)¹ kā valsts, kuras numerācija visvairāk tiek izmantota krāpniecisku izsaukumu terminēšanai. Apkopojot komerciantu atbildes par to numuru saistību ar krāpniecību, izmantojot numerāciju,

¹ Pēc GSMA datiem.

Komisija 99% gadījumu ir saņēmusi paskaidrojumus, ka konkrētā numerācija nav aktivizēta vispār, izsaukumi nav saņemti vai numerācija ir pieejama tikai ārvalstu galalietotājiem.

Ņemot vērā pašreizējo situāciju, būtu nepieciešams uzsākt diskusiju ar tirgus dalībniekiem par:

1. Grozījumiem esošajos normatīvajos aktos, lai:
 - 1.1. numerācijas resursi tiktu aktivizēti Latvijas Republikā un to izmantošana būtu paredzēta galvenokārt Latvijas iedzīvotājiem;
 - 1.2. numerācijas resursus izmantotu efektīvi.
2. Valsts nodevas ieviešanu astoņu ciparu numerācijai, kas paredzēta dažādu pakalpojumu izmantošanai:
 - 2.1. dalītās samaksas pakalpojuma numuriem (81XXXXXX);
 - 2.2. papildus samaksas pakalpojuma numuriem (90XXXXXX), izņemot numurus, kas paredzēti ziedojumiem;
 - 2.3. pakalpojuma "Virtuālais privātais tīkls" sniegšanai, galiekārtas pieslēgumam publiskajā radiokomunikāciju tīklā (785XXXXX);
 - 2.4. elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai (786XXXXX, 787XXXXX, 788XXXXX);
 - 2.5. taksofonu līnijas ierīkošanai publiskajā fiksēto telefonu tīklā, pakalpojuma "Virtuālais pasts" sniegšanai (789XXXXX).

Ieviešot stingrāku regulējumu par numerācijas lietošanas tiesībām un ieviešot valsts nodevu par iepriekš minētajiem numuriem, tiks radīts ekonomisks šķērslis negodprātīgas komercdarbības uzsākšanai, kas nav vērsta uz galalietotāju interešu nodrošināšanu.

Priekšsēdētājs

V.Lokenbahs